

Το Πρακτορείο «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ» στην Εγκλείστρα του Αγίου Νεοφύτου

/ [Ορθοδοξία· Διεθνές Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων](#)

Το Διεθνές Πρακτορείο «Ορθοδοξία» συνεχίζει το φωτορεπορτάζ και τις αποστολές σε όλον τον ορθόδοξο κόσμο, σε μοναστήρια, προσκυνήματα και αγιασμένους τόπους από τα μαρτύρια των Αγίων της Πίστεως μας. Στην Κύπρο, επισκεφθήκαμε την εγκλείστρα του Αγίου Νεοφύτου που βρίσκεται στη Μονή, όπου φυλάσσεται και το Άγιο Λείψανό του, οπότε και σας παρουσιάζουμε το ρεπορτάζ, το οποίο είναι ταγμένο στη σειρά του Πρακτορείου μας: «Μονές και ασκητικοί τόποι στην Κύπρο».

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Ο μοναχός Νεόφυτος γεννήθηκε στὰ Λεύκαρα τῆς ἐπαρχίας Λάρνακας τὸ 1134 καὶ σὲ ἡλικία 18 ἔτῶν εἰσῆλθε ὡς δόκιμος στὴ Μονὴ τοῦ Ἅγιου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Κουτζουβένδη, κειμένης στίς νότιες ὑπώρειες τοῦ Πενταδακτύλου, πάνω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα Λευκωσία. Ἀσκήτευσε στό κοινόβιο τοῦ Κουτζουβένδη ἀπὸ τὸ 1152 μέχρι τὸ 1158.

Ὄπως ἔξομολογεῖται ὁ Ἱδιος στήν Τυπική Διαθήκη του, ἔργο τοῦ 1214, ἀπό τήν ἀρχή τῆς μοναχικῆς του ζωῆς, μέρα καὶ νύχτα, τόσο στὶς ἀγροτικὲς ἀσχολίες ὅσο καὶ κατά τή διάρκεια τοῦ ὑπνου, τὸν παρενοχλοῦσε ὁ ἔρωτας γιὰ τὴν ἡσυχαστική ζωή. Προσκυνητής στά Ἱεροσόλυμα γύρω στὸ τέλος τοῦ 1158, μετὰ ἀπὸ ἔξαμηνη περιοδεία στὰ μοναστήρια καὶ ἀσκητήρια τῆς Παλαιστίνης, μὴ βρίσκοντας ἔρημίτη νά μαθητεύσει στὸν τρόπο ζωῆς τῶν ἀναχωρητῶν μοναχῶν, ἔλαβε ἐπιβεβαίωση, σὲ ὄραμα θεϊκό, πῶς ἡ ἀγάπη τῆς ἡσυχίας ἦταν καὶ θέλημα τῆς Ἀνωθεν Προνοίας, καὶ ὅτι ἀλλοῦ θὰ εύδοκιμοῦσε, ἐκεῖ ὅπου καὶ ὁ Θεός θὰ κατέβαινε νὰ σφραγίσει ψωμί!

Ἐνισχυμένος ἀπὸ τὸ ὄραμα, γύρισε στήν Κύπρο καὶ ἀναζήτησε χῶρο ἥσυχο γιὰ νὰ ἀσκητεύσει. Τελικὸς χῶρος κατάπαυσής του ἦταν τὸ σπήλαιο κοντὰ στὴν πηγὴ καὶ τὸ χείμαρρο, ἐννέα χιλιόμετρα βορειοδυτικὰ τῆς Πάφου. Ἀπὸ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1159

έγκαταστάθηκε έκει καί διαμόρφωσε τήν Ἔγκλείστρα του, ὅπως τοῦ ἄρεσε. Πρῶτα ἔκτισε ὅλο τὸ στόμιο τοῦ σπηλαίου ποὺ ἔβλεπε ἀνατολικά ἀφήνοντας εἴσοδο μόνο ἀπὸ τὰ νότια, χώρισε τὸ σπήλαιο μὲ ἔνα ἐσωτερικό τοῖχο, διαμόρφωσε τὸ κελλίον του στὸ βάθος ὅπως τὸ βλέπουμε καὶ σήμερα ἀκόμη καὶ πρὸς τὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου ἔστησε ἀγία τράπεζα ἀπὸ μαρμάρινη πλάκα.

Ἐνδεκα χρόνια ἔζησε μόνος, ὅπως ποθοῦσε. Ἡ ἐπιμονὴ ὅμως τοῦ ἐπιχώριου ἐπισκόπου Πάφου νὰ γίνει ἱερεύς καὶ νὰ δεχθεῖ ἔνα μαθητή, ὁδήγησε ἀπὸ τὸ 1170 σὲ σταδιακή μετεξέλιξη τοῦ ἡσυχαστικοῦ ἀσκητηρίου σὲ σκήτη ὀλιγάριθμων μοναχῶν καὶ τελικὰ σέ κοινοβιακή μονῇ ἐμπνεόμενη ἀπὸ τὸ ἡσυχαστικὸ Ἰδεῶδες. Ἔγραψε ἔναν πρῶτο Κανονισμό Λειτουργίας τῆς μονῆς γύρω στό 1187.

Γιά περισσότερο ἀπὸ ἔξήντα χρόνια, μελετοῦσε ἀκατάπαυστα τά βιβλία πού δανειζόνταν ἀπὸ τὶς γειτονικές ἐπισκοπές Πάφου καὶ Ἀρσινόης (σημερινή Πόλις-Χρυσοχούς). Ἀσχολήθηκε μὲ τὴν συγγραφὴ πνευματικῶν ἔργων, ἀλλὰ μὴ ἔχοντας λάβει ἔγκυκλια μόρφωση, παρά μόνο τὰ πρῶτα γράμματα στὸ κοινόβιο τοῦ Κουτζουβένδη, στήν προσπάθειά του νὰ συντάξει κείμενα στήν ὑψηλή ἐκκλησιαστική γλῶσσα τῆς ἐποχῆς, κατέστη ταυτόχρονα καὶ ὁ πρῶτος καταγραφέας τῆς δημώδους Ἑλληνικῆς, τοῦ κυπριακοῦ ἰδιώματος. Ἄνεπτυξε μιὰ ἔντονη συγγραφική δραστηριότητα, πού τὸν ἀνέδειξε στὸν μεγαλύτερο συγγραφέα

τοῦ μεσαιωνικοῦ ἔλληνισμοῦ τῆς Κύπρου. Μεγάλο μέρος, ἐννέα ἀπὸ τὰ δεκαέξι βιβλία πού συνέγραψε, ἔχει ἀνακαλυφθεῖ σὲ βιβλιοθῆκες τοῦ ἔξωτερικοῦ καὶ ἀποτέλεσε τὴ συλλογὴ μὲ τίτλο Συγγράμματα Ἅγιου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου πού ἐκδόθηκαν πρόσφατα μὲ φροντίδα τῆς μονῆς πού ἔδρυσε.

Ο Ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλείστος μιμήθηκε τὰ λαυρεωτικά καὶ κοινοβιακά φροντιστήρια φιλοσοφίας πού ἔδρυε ὅπου πήγαινε ὁ Ἅγιος Σάββας στὰ Ιεροσόλυμα. Θεμελίωσε στὸ ἀσκητήριο τῆς Πάφου μιὰ κουλτούρα ἀγωγῆς μελέτης, μιὰ διαδικασία συστηματικῆς πνευματικῆς παιδείας, πού ἀπέκλειε τὴ μεγάλη συγκέντρωση μοναχῶν (=πολυάν-θρωπο μεγαλοκοινοβιακό σύστημα), γιὰ νὰ γίνεται μιὰ καλύτερη παρακολούθηση τῆς προόδου των. Ο Ἐγκλείστος Γέρων τῆς Πάφου, τὸ 1197 ἔσκαψε στὸ βράχο, πάνω ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τὴν Ἀνωτέρα

Ἐγκλείστρα Ἡ Νέα Σιών, ὅπως τὴν ὄνομασε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέβλεψε τὴν ὄλοκλήρωση τῶν κτισμάτων καὶ τῶν τοιχογραφιῶν τῆς μονῆς, ἔγραψε τὰ περισσότερα βιβλία του καὶ ἐπανεῦρε τὴν ἀγαπημένη του ἡσυχία. Τὸ 1214 συντάσσει τὴν ἀναθεωρημένη καὶ τελευταῖα Τυπική Διάταξη/Διαθήκη, ἐνῷ δὲν μαρτυρεῖται καμμία πλέον δραστηριότητά του μετὰ τὸ 1220.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἅγιου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, ἡ Μονή τῆς Ἅγίας Ἐγκλείστρας συνέχισε τὴ ζωὴ της μέσα ἀπὸ ἔνα συμβατικὸ τρόπο μοναστηριακῆς ζωῆς μὲ κύριο γνώρισμα τὶς ἀγροτικὲς ἀσχολίες. Πότε οἱ μοναχοὶ ἐγκατέλειψαν τὸν κοινοβιακὸ τρόπο ζωῆς δὲν εἴναι δυνατὸν νὰ γνωρίζουμε.

Οι πιὸ σημαντικοὶ σταθμοὶ στὴν ἱστορία τῆς μονῆς εἶναι οἱ ἐπόμενοι:

Νεόφυτος μοναχός, ὁ νέος κτίτωρ (†1512): Ἡ ἀνακαίνιση τό 1503 τριῶν τοιχογραφιῶν στὸ ναὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὡς καὶ τοῦ παντοκράτορα στὸ Ἱερό βῆμα τῆς Ἐγκλείστρας καὶ ἡ προικοδότηση μὲ πολλὰ σκεύη καὶ χρειώδη τοῦ ναοῦ δαπάναις τοῦ μοναχοῦ Νεοφύτου, τοῦ καὶ νέου κτίτορος ὅπως ὀνομάστηκε, ἵσως εἶναι δηλωτική καὶ μιᾶς νέας οἰκοδομικῆς καὶ ἀνακαινιστικῆς δραστηριότητας στὴ μονῇ. Δὲν ὑπάρχουν γραπτὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς κατασκευῆς τοῦ Καθολικοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀλλὰ οἱ τοιχογραφίες τοῦ ἔξωνάρθηκα στὴν Ἐγκλείστρα προέρχονται ἀπό τούς ἴδιους τεχνίτες πού ἀρχές τοῦ 16ου αἰῶνα ζωγράφισαν καὶ τὶς τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ. Μποροῦμε βάσιμα νὰ τοποθετήσουμε τὴν οἰκοδόμηση τοῦ Καθολικοῦ τῆς Κοιμήσεως στά τέλη τοῦ 15ου αἰῶνα.

Ἡγουμενία Λεοντίου Α΄: Τό 1631 ὁ ἡγούμενος Λεόντιος Α΄, κατόρθωσε νὰ ἔξασφαλίσει πρὸς ὄφελος τῆς μονῆς σιγίλλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Πατριαρχική Σύνοδος, ὑπό τὴν προεδρία τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ἐπισημοποιοῦσε τὴν ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου τοῦ 1611, ἡ ὅποια, μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη καὶ τοῦ ἐπισκόπου Πάφου Λεοντίου, ἀναγνώρισε τὴ Μονή τῆς Ἁγίας Ἐγκλείστρας ὡς ἀνεξάρτητη. Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Χριστόδουλος διατηροῦσε στενὲς σχέσεις μὲ τὸν Κύριλλο

Λούκαρι ἀπὸ τότε πού ἦταν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Εἶχε μάλιστα χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν Λούκαρι. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ἔκρινε πώς ἡ συγκυρία ἦταν κατάλληλη γιὰ νὰ ζητήσει τὸ σιγίλλιο πού καθιστοῦσε τήν Ἐγκλείστρα Πατριαρχικὸ Σταυροπήγιο. Ἔστειλε λοιπὸν τὸν προστατευόμενό του, τὸν ἰκανότατο ἡγούμενο Λεόντιο Α΄ στήν Κωνσταντινούπολη νὰ ὑποβάλει τὸ αἴτημα, μεταφέροντας καὶ τὰ γράμματα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος ἐξέδωσε τὸ σιγίλλιο, ἐπαναφέροντας ταυτόχρονα τὴν Μονὴ τῆς Ἐγκλείστρας ἀπὸ τὸν ἴδιορυθμο στὸν κοινοβιακὸ τρόπο ζωῆς.

‘Ηγουμενία Ἰωαννικίου, γύρω στὸ 1779: Ἐπανεμφανίζεται ἡ διάθεση ἐντρύφησης στὰ διδάγματα τοῦ Ἅγιου Νεοφύτου μὲ τὴν ἔκδοση τὸ 1779 στὴ Βενετία τῶν δύο Ἀκολουθιῶν καὶ τῆς Τυπικῆς Διαθήκης τοῦ Ἅγιου Νεοφύτου, μὲ ἔξοδα τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κυπριανοῦ.

‘Ηγουμενία Ἰωακείμ Μελισσοβούκα 1815-1821: Ὁ ἡγούμενος Ἰωακείμ εἶναι ὁ ἡρωομάρτυρας κληρικός τῆς μονῆς, ὁ ὅποῖος ὄργάνωσε τὴν ἀντίσταση τῶν μοναχῶν στοὺς Ὀθωμανούς κατὰ τὴν περίοδο τῶν προγραφῶν πού ὁδήγησαν στὴν 9η Ἰουλίου τοῦ 1821, ὅταν οἱ τουρκικές ἀρχές ἔσφαξαν ἡ κρέμμασαν κοινοτικούς καὶ ἐκκλησιαστικούς ἀξιωματούχους κατὰ ἐκατοντάδες, μὲ προεξάρχοντα τὸν ἔθνομάρτυτα Ἀρχιεπίσκοπο Κυπριανό. Ὁ ἡγούμενος Ἰωακείμ ὅταν συνελήφθη καὶ

φυλακίστηκε στή Λευκωσία, στίς προτροπές τοῦ πασᾶ νὰ γίνει μουσουλμάνος καὶ νά τοῦ χαριστεῖ ἡ ζωὴ, ἀντέδρασε μὲ ἐμμονὴ στὴν πίστη τῶν πατέρων του καὶ ἔμαρτύρησε δι' ἀνασκολοπισμοῦ.

‘Ηγουμενία Ιακώβου Μυριανθέως 1898-1933: Ό πολιὸς καὶ ἀσκητικὸς αὐτὸς ἥγούμενος, ἀνεκαίνισε πολλὰ κτίρια τῆς μονῆς. Τὴν ἀποδέσμευσε ἀπὸ χρέη εἰσφέροντας πολλὰ χρήματα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του περιουσία, χωρὶς ποτὲ νὰ ζητήσει τὴν ἐπιστροφή τους. Ἀνόρθωσε τὰ οἰκονομικὰ τῆς μονῆς, κατασκευάζοντας ὑδρορροές (=λαγούμια) σὲ μεγάλο μῆκος στὸ ἀγρόκτημα τοῦ Ἀνατολικοῦ, γιὰ νὰ ποτίζονται ἐπαρκῶς τὰ κτήματα τῆς μονῆς. Δημιούργησε μὲ τὴ γλυκύτητα καὶ τὸ σεμνὸ παράδειγμὰ του τὶς προϋποθέσεις ἀνανέωσης καὶ ἐπάνδρωσής της μὲ νέους μοναχούς. Οἱ μοναχοί, γύρω ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο Ιάκωβο, συγκρότησαν μιὰ ἀδελφότητα μὲ μεγάλη συνοχή, ὁμογνωμία καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν κοινὴ ζωὴ στὴ μονὴ τους. Τὸ 1918 ἐψήφισαν καὶ ἔθεσαν σὲ ἐφαρμογὴ τὸν πρῶτο στὰ νεώτερα χρόνια Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς μονῆς.

‘Ηγουμενία Λαυρεντίου Μιχαηλίδου 1933-1962: Ἀνεψιὸς τοῦ ἥγουμένου Ιακώβου, πρῶτος ἐκ τῶν μοναχῶν ἀπόφοιτος θεολογικῆς σχολῆς. Ἀπὸ τοῦ 1926 ἐδίδασκε ἀμισθὶ τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα στὸ γυμνάσιο Πάφου. Ἐσυνέχισε τὸν ἐμβολιασμό χαρουπόδεντρων πού εἶχε ἐγκαινιάσει ὁ θεῖος του, ἐφύτευσε πέντε χιλιάδες ἀμυγδαλιές, δυόμισυ χιλιάδες χαρουπόδεντρα, πεντακόσιες ἐλιὲς καὶ ἐκατοντάδες λεμονόδεντρα καὶ προχώρησε σὲ ἀντιδιαβρωτικὰ ἔργα σὲ ἔκταση 240 στρεμμάτων στὸ ἀγρόκτημα τοῦ Ἀνατολικοῦ. Ἀνοικοδόμησε τὰ ἐρείπια πού ἄφησε ὁ σεισμὸς τοῦ 1953 καὶ πρόσθεσε νέα στὴ νότια πτέρυγα τῆς μονῆς. Ἐπὶ ἥγουμενίας του νέοι μοναχοὶ ἐσπούδασαν στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, ἐνῷ παρατηρήθηκε μεγάλη παραγωγὴ μελετῶν στὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου ὡς καὶ ἡ ἔκδοση ἀποσπασμάτων ἀπὸ αὐτὰ στὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ Κυπριακὲς Σπουδὲς, κυρίως ἀπὸ μέρους τοῦ καθηγητοῦ Ιωάννου Τσικνοπούλου.

Ηγουμενία Λεοντίου Β' 1962: Στίς 8 Μαρτίου τοῦ 1962 ὁ Λεόντιος, ἀδελφός τῆς Μονῆς Ἀγίου Νεοφύτου καὶ Οἰκονόμος τῆς Μονῆς Ἀποστόλου Ἀνδρέου στό ἀνατολικό ἄκρο τῆς Κύπρου, τώρα ὑπό τουρκικήν κατοχήν, ἔξελέγη ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας, εἰς διαδοχήν τοῦ Λαυρεντίου, ἀποθανόντος στίς ἀρχές τοῦ ἵδιου ἔτους. Εἶχε δημιουργήσει φιλικές σχέσεις μέ νψηλά ἴστάμενα πρόσωπα καὶ μέ τή βοήθειά τους, ὡς καὶ μέ τήν προτροπή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου τοῦ Γ', ἥθελε νά ἀναμορφώσει τήν Μονήν. Ἀπέθανε ὅμως μετά ἀπό ἐπτάμηνη ἡγουμενία.

Ηγουμενία Σωφρονίου 1962-1964: Ὁ ἡγούμενος Σωφρόνιος ἦταν ὁ δεύτερος ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας πού ἔλαβε πανεπιστημιακή μόρφωση. Ἐξελέγη ἡγούμενος κατόπιν προτροπῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ' πρὸς τοὺς μοναχοὺς, ὁ ὅποῖος ἐπένδυε στήν ἀναμόρφωση τοῦ μοναχικοῦ βίου μέσω τῆς ἀνάδειξης ἡγουμένων ἀπό ἀποφοίτους ἀποφοίτων θεολογικῶν σχολῶν. Ὁ Σωφρόνιος ἀνεκαίνισε τὸ Καθολικό μὲ δάπεδο καὶ σκάμνους. Ἐκτισε ἔνα ὑπόγειο ἐστιατόριο ἔναντι τῆς Ἐγκλείστρας πρὸς ἔξυπηρέτηση τῶν πολλῶν ἐπισκεπτῶν, γιὰ νὰ ἔξασφαλίσει περισσότερη ἡσυχία ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ νέου αὐλόγυρου τῆς μονῆς, ὅπως διαμορφώθηκε μὲ τὴν κατασκευὴ εἰσόδου καὶ πυραμιδωτῆς σκάλας ἔναντι τῆς πλατείας ποὺ ὅδηγεῖ στὴν Ἐγκλείστρα. Ἐφύτευσε δεκαοκτώ χιλιάδες κυπαρίσσια γιὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀνεμοθραῦστες σὲ προγραμματιζόμενες φυτεῖες ἐσπεριδοειδῶν στό ἀνατολικό. Προοδευτικὰ ὅμως

εἶχασε τὴν ὑποστήριξη τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητας καὶ ἐξέπεσε τοῦ ἀξιώματός του. Ὁ Προηγούμενος Σωφρόνιος ἔφησυχάζει σήμερα στὴν κοινότητα Ἐμπας, λίγα χιλιόμετρα ἀπό τή μονή.

Ἐκεῖ κατέφυγε μετά ἀπό τήν σαραντάχρονη ὑπηρεσία του στήν Ἀρχιεπισκοπή Θυατείρων καί Μεγάλης Βρεττανίας, ὅπου διεκρίθη τόσο ἔνεκα τῆς γλυκύτητάς του ὡς πνευματικὸς καθοδηγητὴς χιλιάδων πιστῶν, ὅσο καὶ γιὰ τὶς ἰκανότητές του στὴ θεμελίωση καὶ ὄργάνωση νέων ἐνοριῶν σὲ διάφορα μέρη τῆς χώρας.

Ηγουμενία Ἀλεξίου 1964-1972: Ὁ Ἀλέξιος διετέλεσε δόκιμος μοναχός τῆς μονῆς καὶ στὴ συνέχεια κατέφυγε στὴ Μονὴ Παναγίας Χρυσορροϊάτισσας. Μετά τό πέρας τῶν σπουδῶν του στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἐξελέγη Ἡγούμενος Χρυσορροϊάτισσας. Τό 1964 ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας πρός ἀντικατάσταση τοῦ Σωφρονίου, κατόπιν προτροπῆς καὶ πάλιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ'. Ὁ Ἡγούμενος Ἀλέξιος συνιστᾶ παντοτεινὸ παράδειγμα φιλοπατρίας. Ἐλαβε ἐνεργὰ μέρος στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῆς Ε.Ο.Κ.Α., καὶ ὅντας Ἡγούμενος Χρυσορροϊάτισσας ἐκρατήθη στὶς φυλακές τῶν Ἀγγλῶν γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα. Πολὺ γρήγορα ἀπέκτησε φήμη φλογεροῦ ἔθνικοθρησκευτικοῦ κήρυκα καὶ ἰκανότατου ὁμιλητῆ. Ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἐγκλείστρας, περιόδευε συχνὰ τὴν ἐπαρχία Πάφου ὡς ὁ κύριος ὁμιλητὴς σὲ

έθνικὲς ἔορτὲς καὶ μνημόσυνα ἡρώων, ἐμψυχώνοντας τὸν λαό.

Στόν ἀγροτικὸν τομέα τέλος, ἐσυνέχισε τὸ ἔργο τῶν προκατόχων του, φυτεύοντας χιλιάδες ἐσπεριδοειδῆ στό Ανατολικόν.

‘Ηγουμενία Χρυσοστόμου 1972-1978: Ή νεώτερη φάση τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν τῆς Έγκλείστρας ἀρχίζει μὲ τὴν ἀπόφαση γιὰ κατάργηση τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν. Ή ἀπόφαση λήφθηκε ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου, κ.κ.Χρυσόστομο Β' τό 1972, ὅταν σὲ ἡλικίᾳ 32 ἔτῶν, ἔχειροτονήθη ἵερεὺς καὶ ἔχειροθετήθη ἀρχιμανδρίτης καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς στὶς 12 Νοεμβρίου 1972. Κύρια αἰτία τῆς συγκέντρωσης ὅλων τῶν μοναχῶν στὴν κεντρικὴ μονὴ, μετὰ ἀπὸ αἰῶνες ἀγροτικῆς διαβίωσης στὸ μετόχιο Ἀνατολικοῦ, ἀνατολικὰ τῆς Γεροσκήπου, ὑπῆρξε ἡ ἀσύμφορη πλέον καλλιέργεια τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς μοναχούς. Ή μετατροπὴ τῆς Κύπρου ἀπὸ ἀγροτικὴ οἰκονομία σὲ οἰκονομία ὑπηρεσιῶν, ποὺ ἄρχισε νὰ γίνεται αἰσθητὴ ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60, μὲ τὴ συνακόλουθη μεταμόρφωση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, καθὼς καὶ τὸ προχωρημένο τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων πατέρων τῆς Μονῆς, ὑποχρέωσαν τὸν νεαρὸ τότε ἡγούμενο Χρυσόστομο νὰ μεταφέρει τὴν ἔδρα διοίκησης στὴν κεντρικὴ μονὴ. Προχώρησε στὴ δημιουργία νέων γεωργικῶν συνεταιρισμῶν μὲ ἀγρότες τῆς ἐπαρχίας γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς μεγάλης κτηματικῆς περιουσίας τῆς μονῆς καὶ τὰ χιλιάδες ἐσπεριδοειδῆ. Οἰκοδόμησε ἔναντι τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς τὴν καλαίσθητη πτέρυγα ὅπου διαμένουν μέχρι σήμερα οἱ μοναχοί. Εἰσήγαγε τοὺς μοναχούς στὴ νέα ἀντίληψη τῆς συστηματικῆς οἰκιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς γῆς, ὡς τὸν νέο τομέα ἀξιοποίησης τῆς περιουσίας τῆς μονῆς.

‘Όπως ἐλέχθη, ἀποτελοῦσε διακαὴ πόθο τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ’ ἡ πανεπιστημιακὴ μόρφωση τῶν μοναχῶν τῆς Κύπρου. Γι’ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν προτροπὴ του οἱ μοναχοί ἔξελεξαν ὡς διάδοχο τοῦ Ἀλεξίου στὴν ἡγουμενίᾳ τῆς Ἐγκλείστρας, τὸ νεαρὸ τότε διάκονο Χρυσόστομο, τελειόφοιτο θεολογίας. Ό νέος ἡγούμενος, προώθησε τήν ἴδια ἀντίληψη περὶ ἀναμόρφωσης τοῦ μοναχισμοῦ μέσω τῆς ἀνόδου τοῦ μορφωτικοῦ τους ἐπιπέδου καὶ ἀπέστειλε τὸ ἴδιο ἔτος τὸν διάκονο καὶ μετέπειτα ἡγούμενο Λεόντιο στή Θεολογική Σχολή Ἀθηνῶν. Τόν Λεόντιο ἀκολούθησαν ἀργότερα κατὰ σειρὰν καὶ τὰ ἄλλα νεώτερα μέλη τῆς ἀδελφότητας ἐπιτυγχάνοντας τὴν ἄνοδο τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν μοναχῶν. Άλλὰ τὰ χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν ἦταν δύσκολα. Τὰ τρομερὰ γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κρίσης τοῦ 1973, τὸ πραξικόπημα τοῦ 1974, ἡ ἐπακολουθήσασα λαίλαπα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς καὶ ἡ προσφυγοποίηση ἑκατοντάδων χιλιάδων Έλλήνων καὶ Τούρκων τῆς Κύπρου, δέν ἄφησαν περιθώρια γιὰ πνευματικὴ ἀναγέννηση. Ἡ προσοχή ἡγεσίας καὶ λαοῦ στράφηκε καὶ πάλι στὰ ἐπείγοντα θέματα φυσικῆς ἐπιβίωσης. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ’ καὶ τὴν ἐκλογή στὴ θέση του τοῦ ἀπὸ Πάφου Χρυσοστόμου Α’, ὁ ἡγούμενος Χρυσόστομος ἔξελέγη μητροπολίτης Πάφου.

‘Ηγουμενία Λεοντίου 1978-. Ο σημερινός ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας Λεόντιος

έξελέγη άπό τοὺς μοναχοὺς τὸ 1978, καὶ τὸ Μάϊο τοῦ 2007 ψηφίσθηκε άπό τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Χύτρων, διατηρῶντας ταυτόχρονα τὴν ἡγουμενία τῆς Ἐγκλείστρας. Τήν ἀρχή τῆς ἡγουμενίας Λεοντίου σημαδεύει ἡ υἱοθέτηση ἀπό τὴν ἀδελφότητα τοῦ ἐν Ισχύῃ σήμερα Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῆς μονῆς, ἐπικυρωθέντος ἀπό τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α' μὲ ἐπιστολή του ἡμερομηνίας 23 Ιουλίου 1980.

Μέγα μέρος τῆς ἡγουμενίας Λεοντίου ἀναλώθηκε στήν προσπάθεια ἀνακαίνισης τῶν κτιρίων καὶ ἀξιοποίησης τῆς κτηματικῆς περιουσίας τῆς μονῆς. Ταυτόχρονα, ἔνα φιλόδοξο πρόγραμμα συντήρησης τῶν ἀρχαίων κειμηλίων, χειρογράφων καὶ εἰκόνων, ἀπορρόφησε μέγα μέρος τῶν εἰσοδημάτων.

Ἡ ὅλη προσπάθεια προβολῆς τοῦ πολιτιστικοῦ πλούτου τῆς μονῆς, τόσο γιὰ λόγους θρησκευτικούς ὅσο καὶ γιὰ λόγους ἔθνικούς, ὁδήγησε τό ἡγουμενοσυμβούλιο τῆς μονῆς σὲ τρεῖς κεφαλαιώδεις ἀποφάσεις. Προέβη, πρῶτον, ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ '80, στή μεταποίηση μέρους τῆς γεωργικῆς γῆς τῆς μονῆς σὲ ἀστική, μέ τὴν οἰκοδόμηση μεγάρου γραφείων στὴν Πάφο, τὴν ἐνοικίαση βιομηχανικῶν τεμαχίων στὴ γῆ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τὴν οἰκοπεδοποίηση τῆς γῆς γύρω καὶ πέρα τὰ ὅρια τῆς κοιλάδας ὅπου βρίσκεται ἡ μονή.

Μὲ τὴ σταδιακή αὔξηση τῶν εἰσοδημάτων τῆς μονῆς μποροῦσαν πλέον νὰ ὑλοποιηθοῦν ἔργα πολιτισμοῦ. Τό ἡγουμενοσυμβούλιο προχώρησε στὶς ἀρχὲς τῆς ἐπόμενης δεκαετίας τοῦ '90 στή μετατροπή μεγάλου χώρου τῶν κτιρίων τῆς μονῆς σὲ ἐκκλησιαστικό σκευοφυλάκιο καί μουσεῖο. Ἐκεῖ ὁ κάθε ἐπισκέπτης μπορεῖ σήμερα νά θαυμάσει τοὺς θησαυρούς τῶν συντηρημένων κειμηλίων καί εἰκόνων τῆς μονῆς. Μπορεῖ μάλιστα νὰ ἐπαληθεύσει, μέσα ἀπὸ τὴν ὑπὸ ἀνακαίνιση κύρια αἴθουσα χειρογράφων καὶ παλαιτύπων βιβλίων, τὴ διακριτικὴ ἀλλὰ συνεχῆ ἐπιβίωση τῆς πολιτιστικῆς παράδοσης ἀγωγῆς μελέτης, πού ἐνέπνευσε ὁ Ἱδρυτής Ἅγιος Νεόφυτος στοὺς ἔκαστοτε ἀσκητὲς τῆς Ἐγκλείστρας. Στὴ συνέχεια, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο προχώρησε στὴν ἀνακαίνιση τῶν δωματίων φιλοξενίας στὸν ἕδιο ὅροφο μὲ τὸ μουσεῖο, δημιουργῶντας σύγχρονους χώρους μὲ καλαίσθητη διαρρύθμιση.

Στὰ ἐπόμενα χρόνια ἐκπονήθηκαν μελέτες καὶ ὑλοποιήθηκε ἡ δημιουργία δύο σύγχρονων χώρων στάθμευσης γιὰ τοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες. Ἔγινε πρόβλεψη γιὰ ἀναψυκτήριο, χώρους ὑγιεινῆς καὶ δύο καταστημάτων τουριστικῶν καὶ παραδοσιακῶν εἰδῶν. Τὴν ἕδια περίοδο ἐντάθηκε, μὲ προσωπικὴ φροντίδα τοῦ Ἑγουμένου Λεοντίου, ἡ προσπάθεια δενδροφύτευσης καὶ δημιουργίας πρασίνου στὸν περιβάλλοντα χῶρο τῆς μονῆς. Τὸ ὄλο ἔγχείρημα στέφθηκε μὲ ἔξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

Παρατηρεῖται στίς μέρες μας μεγάλη συρροὴ λαοῦ πρός ὄλους τοὺς χώρους ὅπου ἀσκεῖται ἡ πνευματική ζωή. Ἡ νὲα αὐτὴ κατάσταση πραγμάτων ἔφερε καὶ τοὺς μοναχούς τῆς Ἐγκλείστρας μπροστὰ στὴν ἀνάγκη νὰ ἀναλάβουν νὰ σηκώσουν ἔνα, πρωτόγνωρο σὲ βάθος καὶ ἔνταση, μερίδιο πνευματικῆς συμπαράστασης πρὸς τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ πρὸς κάθε ἐπισκέπτη τῆς Ἐγκλείστρας, ὁ ὄποιος τυχὸν ζητᾶ νὰ ἀκούσει γιὰ τὸ μήνυμα ἐλπίδας τοῦ εὐαγγελίου: οἱ πατέρες τῆς μονῆς ἀφιερώνουν συχνὰ πολὺν χρόνο στὸ νὰ ὑποδέχονται καὶ νὰ συζητοῦν μὲ τοὺς ἐπισκέπτες ἡ τοὺς προσκυνητές, ἐνῷ ὁ ἡγούμενος δέχεται ἀπὸ εἰκοσαετίας σχεδόν χιλιάδες ἀνθρώπων κάθε χρόνο στό μυστήριο τῆς ἔξομολόγησης καὶ τῆς πνευματικῆς καθοδήγησης.

Τέλος, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο τῆς μονῆς, ἔγκαινίασε, στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '90, τὸ πλέον φιλόδοξο πρόγραμμα αὐτῆς τῆς γενεᾶς μοναχῶν. Πρόκειται γιὰ τὸ συστηματικὸ συντονισμὸ καὶ τὴν ταυτόχρονη χρηματοδότηση μὲ ἀπόφαση τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς μονῆς, τῆς κριτικῆς ἔκδοσης ὅλων τῶν εύρεθέντων μέχρι τώρα χειρογράφων τοῦ Ἅγιου Νεοφύτου, πού εύρισκονται διασκορπισμένα σὲ βιβλιοθῆκες καὶ μουσεῖα τοῦ κόσμου. Ἐπιτελεῖ πολλῶν καθηγητῶν πανεπιστημίου εἰδικῶν στὴν ἔκδοση χειρογράφων, ἔργαζεται ἐντατικὰ τὰ τελευταῖα δώδεκα

χρόνια σὲ αύτὸ τὸ γιγάντιο ἔργο. Ὅπερι μέχρι τώρα ἐπισημανθεῖ καὶ ἐκδοθεῖ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐννέα ἀπὸ τὰ δεκαέξι βιβλία πού συνέγραψε ὁ Ἐγκλειστος, σὲ πέντε καλαίσθητους τόμους. Ἡ ὄλοκλήρωση τῆς σειρᾶς θά εἶναι γεγονός μέσα στὰ ἀμέσως ἐπόμενα χρόνια μὲ τὴν ἐκδοση τοῦ ἔκτου τόμου (=πίνακες) καὶ τοῦ ἐβδόμου (=εἰσαγωγικός, μέ εἰσηγήσεις ἐπιστημόνων μέσα ἀπό τό ὑπό ὄργανωση διεθνές συνέδριο γιά τὸν Ἀγιο Νεόφυτο). Παράλληλα ἀποφασίστηκε καὶ προχωρεῖ ἡδη ἡ ὑλοποίηση τοῦ ἔξισου μεγάλου ἔκδοτικοῦ ἔργου τῆς μεταγλώττισης τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου στὴν δημοτική. Ἡ πολύτομη ἐκλαϊκευτικὴ ἐκδοση τοῦ corpus τῶν συγγραμμάτων, θά παρουσιάζει στὰ μάτια τοῦ ἀναγνώστη τόσο τὸ πρωτότυπο κείμενο, ὅσο καὶ τὴν ἀπόδοσή του στὴ δημοτική, μαζί μὲ ἐπεξηγηματικά σχόλια στὸ κάτω μέρος τῶν σελίδων.

Αὕτη ἡ μακρόπνοη στρατηγικὴ προετοίμασε τὴ στροφὴ πρὸς μιὰ βαθύτερη συνειδητοποίηση ἀπὸ μέρους τῶν μοναχῶν τοῦ τύπου μοναχικῆς ζωῆς πού κληροδότησε ὁ Ἐγκλειστος, ὅσο καὶ τῆς εὐθύνης τους νὰ προσφέρουν θεολογικὸ καὶ πνευματικὸ λόγο μέσα στὸ σῶμα τῆς εὐρύτερης κοινωνίας, κατὰ τὸ ἐντυπωσιακώτατο παράδειγμα τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου. Ο Ἐγκλειστος Γέρων τῆς Πάφου, μέσα ἀπὸ τὸ σπήλαιο ἐπικοινωνοῦσε μὲ ὅλο τὸν κόσμο, τόσο μέσω τῆς προσευχῆς ὅσο καὶ μέσω τῆς συνομιλίας μὲ πολλούς ἀπό τοὺς ἐπισκέπτες, τὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς ἔξιμολόγησης καὶ τὴ συναφὴ πνευματικὴ καθοδήγηση τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ λαοῦ, τὴ συγγραφὴ λόγων, ἔρμηνευτικῶν ἔργων, ὁμιλιῶν πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ ἐγκωμίων γιὰ πολλὲς ἑορτὲς τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους, καθὼς καὶ τὴν πλουσιώτατη ἀλληλογραφία του, ἀντίγραφα τῆς ὅποιας συνιστοῦσαν δύο ὄγκωδεις τόμους.

Ο σημερινὸς ἄξονας τῆς καθημερινῆς ζωῆς στὴ Μονὴ τῆς Ἀγίας Ἐγκλείστρας, συνίσταται στὴν πορεία γιὰ ἐπανεύρεση τοῦ δρόμου πρὸς τὴν παιδεία, ὅπως τὴ συνέλαβε ὁ Ἅγιος Νεόφυτος καὶ τὴν ἔζησε μὲ τοὺς μαθητές του, προσαρμοσμένης στὶς σημερινὲς ἀνάγκες καὶ δυνατότητες τῶν μοναχῶν πού κατοικοῦν στὴ μονή. Ἡ μονή προσανατολίζεται μέσα στὰ ἐπόμενα χρόνια καὶ δεκαετίες νά καταστεῖ χῶρος ἐπαναβαπτισμοῦ τοῦ λαοῦ στά νάματα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἅγιου Νεοφύτου καὶ χῶρος Ἱεραποστολικῆς δραστηριότητας ἐντὸς τῆς εὐρύτερης κοινωνίας. Τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο ἀποφάσισε ὅπως στούς χώρους τῆς μονῆς διαμορφώσει προσεχῶς ἔνα συνεδριακὸ κέντρο ὅπου μελετητὲς καὶ εἰδικοὶ ἐπιστήμονες θὰ δίνουν διαλέξεις καὶ σεμινάρια μὲ θεματολογία παρμένη ἀπὸ τὸν θρησκευτικὸ πολιτισμὸ τῆς Κύπρου καὶ τὴν πνευματική συνεισφορὰ τοῦ Ἅγιου Νεοφύτου.

Συντάκτης τοῦ κειμένου: Άρχιμ. Νεόφυτος Ἐγκλειστριώτης.

Φωτογραφικό ρεπορτάζ www.ope.gr Διεθνές Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων Ορθοδοξία

Πηγή: www.orthodoxianewsagency.gr